

Socialministeren (Yvonne Herløv Andersen):

Jeg skal takke for velviljen over for dette lovforslag, men det ser ud, som om der alligevel kan blive nogle spørgsmål i udvalgsbehandlingen, for jeg kan ikke svare på dem i dag – det vil jeg sige med det samme til fru Pia Christmas-Møller og fru Eva Kjer Hansen – fordi noget af det, der blev spurgt om, var så specifikt. Men jeg kan tilsige, at de spørgsmål, der bliver stillet, vil blive besvaret meget hurtigt og velvilligt, fordi det er væsentligt for os, at vi kan nå at gennemføre lovforslaget i denne samling.

(Kort bemærkning).

Eva Kjer Hansen (V):

Skal ministerens svar forstås på den måde, at vi i dag her under førstebehandlingen af lovforslaget slet ikke kan få nogen forklaring på, hvorfor man nu vil ændre på princippet om, at det hidtil har været kommunen, der har dækket udgifter i forbindelse med barselorlov, og at de nu fuldstændig skal overgå til at blive dækket af de offentlige og private arbejdsgivere?

Jeg synes dog nok, at det er en så væsentlig ændring, der sker med dette her lovforslag, at det ville være formålstjenligt, om vi kunne få nogle bemærkninger omkring lige netop det specifikke emne her i forbindelse med førstebehandlingen af lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

19) Første behandling af lovforslag nr. L 221:

Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel. (Lempelse af reglerne om genoptagelse af arbejdet, herunder deltagelse i fagpolitisk arbejde m.v.).

Af socialministeren (Yvonne Herløv Andersen).

(Fremsat 23/3 94).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jørn Pedersen (S):

Da mit partis ordfører, hr. Jan Petersen, ikke kan være til stede under behandlingen af denne sag, skal jeg på Socialdemokratiets vegne fremføre følgende synspunkter:

Det er overordnet for Socialdemokratiet, at borgerne selv skal kunne tilrettelægge hverdagen ud fra egne ønsker og behov. Det kræver, at vi så vidt muligt laver fleksible ordninger, og dette forslag er et eksempel på det. Barselorloven bliver med lovforslaget mere fleksibel, idet der åbnes mulighed for en delvis genoptagelse af arbejdet i de sidste 10 uger af barselorloven, uden at dagpengeretten fortabes. Der skal således kun ske fradrag af dagpenge for de dage, arbejdet genoptages.

Også for de første 14 uger af barselorloven åbnes der lidt op. Vi finder ikke, at der generelt skal ændres på reglerne for de første 14 uger, hvor hensynet til moderen og barnet må veje tungest, men det kan være rimeligt, at der også i de første 14 uger er mulighed for at deltage i fagpolitisk arbejde eller i undervisning med erhvervsmæssigt formål i begrænset omfang. Derfor foreslås, at dette bliver muligt.

Når reglerne anvendes i forbindelse med adoption, åbnes der op for, at arbejdet kan genoptages delvis i samtlige 24 uger.

Endelig indeholder lovforslaget en bestemmelse om, at perioder, hvori der er udbetalt orlovsydelse, betragtes som døde perioder ved opgørelse af beskæftigelseskravet i forhold til dagpengeloven.

Socialdemokratiet kan støtte det samlede lovforslag.

Pia Christmas-Møller (KF):

Det bærende princip i lovforslaget, nemlig ønsket om at sikre større fleksibilitet i barselorlovsreglerne, kan Det Konservative Folkeparti

[Pia Christmas-Møller]

støtte, men vi mener nok, at der er grund til at sætte spørgsmålstegn ved, om man har fundet den rigtige formulering af de konkrete paragraffer.

Vi har noteret, at man mange steder i lovforslaget og i bemærkningerne refererer til, at det skal være muligt at genoptage faglig aktivitet. Samtidig står der meget udtrykkeligt, at selvstændigt erhvervsdrivende overhovedet ikke får nogen som helst glæde af den fleksibilitet, lovforslaget i øvrigt lægger op til. Vi mener ikke, at der er tale om en rimelig balance her. Vi mener faktisk, at vi må have kigget på den side af lovforslaget i udvalgsarbejdet.

Der står ganske vist i bemærkningerne, at når de selvstændige er undtaget fra den øgede fleksibilitet, skyldes det, at der er nogle særlige kontrolproblemer. Nuvel, der er forskel på det at drive selvstændig erhvervsvirksomhed og det at være lønmodtager, men jeg nægter at tro, at det er umuligt at etablere et regelsæt, som sikrer, at også selvstændigt erhvervsdrivende får lidt mere fleksible muligheder i barselreglerne.

Er det ikke i virkeligheden et håndkantslag imod den ligestillingspolitik, som et stort flertal her i Folketinget har båret igennem i flere årtier? Har vi ikke herinde ønsket, at der skulle flere kvinder frem på flotte og indflydelsesrige poster? Det har vel ikke kun været i lønmodtagersammenhæng, at vi har haft det ønske? Hvorfor skulle en kvinde, som har en selvstændig virksomhed, og som måske sidder – ja, lad os bare sige det – i DA's styrende organer, eller som er med i en brancheorganisation, eller som er med i en anden bestyrelse, være afskåret fra at tage til et enkelt møde i en sådan sammenhæng? Hvorfor skulle en selvstændigt erhvervsdrivende kvinde ikke have mulighed for at leve op til en eventuel forpligtelse i undervisningsmæssig sammenhæng om aftenen? Jeg kan ikke se baggrunden for en så ensidig diskrimination af selvstændigt erhvervsdrivende, og det mener jeg virkelig at vi må have kigget på i udvalget.

Derudover lægger lovforslaget op til, at orlovsperioder generelt for alle orlovsformer – altså ikke kun barselorloven, men også arbejdsløshedsdagpengelovens orlovsformer – i arbejdsløshedslovssammenhæng tæller som døde perioder. Hvis der var tale om, at orlovsordningerne var betinget af genbesættelse –

det vil sige, at når en person går på orlov, ja, så bliver den stilling, den pågældende forlader, besat med ledig arbejdskraft – så ville det forekomme mig rimeligt, at orlovsperioden blev det, man kalder død periode for orlovstageren; men sådan er situationen jo ikke i dag. Regeringen har med sit eget flertal ophævet genbesættelseskravet og dermed svigtet det fundamentale princip bag orlovsordningerne, og i den sammenhæng mener vi nok, at der er grund til at vurdere nærmere, om det er rimeligt generelt at gøre orlovsperioder til døde perioder i arbejdsløshedslovens forstand.

Vi mener altså, at princippet bag lovforslaget er udmærket. Vi ønsker også større fleksibilitet i reglerne, men vi er bestemt ikke på nuværende tidspunkt overbevist om, at man har fundet den rette balance. Det vil vi kigge på i udvalget og håber på en forstående imødekommenhed fra regeringens side.

Eva Kjer Hansen (V):

I Venstre er vi enige i princippet om at skabe en større fleksibilitet på arbejdsmarkedet, og vi vil gerne være med til, at barselorloven gøres mere fleksibel, så der er mulighed for en vis genoptagelse af arbejdet i forbindelse med afholdelse af barselorlov.

Men der er masser af problemer i dette lovforslag. Det foreslås, at socialministeren kan fastsætte regler om udbetaling af dagpenge, således at perioder med ydelser efter lov om orlov betragtes som døde perioder i forbindelse med dagpengelovens beskæftigelseskrav.

Jeg undrer mig såre over disse meget vide beføjelser til ministeren, og jeg undrer mig over, at man nu vil indføre disse »døde perioder«. Under udvalgsarbejdet må vi nøje have undersøgt konsekvenserne af dette, ligesom vi naturligvis også vil bede om høringssvarene fra de berørte parter.

For det andet lægger dette lovforslag op til en urimelig forskelsbehandling af selvstændige i forhold til lønmodtagere. Selvfølgelig skal selvstændige erhvervsdrivende da have samme muligheder som lønmodtagere – alt andet er urimeligt. F.eks. vil rødkløveret med dette forslag give lønmodtagere mulighed for at deltage i fagpolitisk arbejde. Som eksempler nævnes faglige kongresser og bestyrelsesmøder. Jamen selvstændige erhvervsdrivende har da akkurat lige så meget behov for at deltage i fagpolitisk

[Eva Kjer Hansen]

arbejde og i bestyrelsesmøder, som lønmodtagere har.

Medmindre der udtrykkes noget andet her fra talerstolen i dag, må det tages som udtryk for, at ikke bare Socialdemokratiet, men også de øvrige regeringspartier, De Radikale, Kristeligt Folkeparti og CD, udelukkende ønsker at give lønmodtagere fordelagtige vilkår. Lønmodtagernes faglige arbejde skal altså fremmes med særlig gode vilkår i forhold til de selvstændiges muligheder. Ikke blot skal de selvstændige diskrimineres med hensyn til at måtte arbejde delvis i forbindelse med barselorloven, men de selvstændige må heller ikke få samme ret til deltagelse i fagligt arbejde og bestyrelsesarbejde m.v. At det er Socialdemokratiets politik er i og for sig ikke overraskende, men det er mig ubegribeligt, at også de øvrige regeringspartier vil deltage i sådan en omgang. I øvrigt har jeg svært ved at forstå de meget løse formuleringer vedrørende det faglige arbejde. Hvad er egentlig begrænset omfang, som der står i bemærkningerne, og hvad dækker fagligt arbejde i øvrigt?

Som nævnt indledningsvis vil vi i Venstre gerne skabe større fleksibilitet på arbejdsmarkedet; vi vil gerne ændre reglerne, så der også i forbindelse med barselorloven gives plads til mere fleksibilitet. Men der er oplagte urimeligheder i lovforslaget.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Formålet med dette lovforslag er angiveligt – det har de forrige ordførere også fremhævet – at give mulighed for at gøre barselorloven mere fleksibel.

Som det fremgår af bemærkningerne, lovede socialministeren – som i efteråret 1993 hed Karen Jespersen – som svar på et spørgsmål fra min partifælle fru Lilli Gyldenkilde, at der kunne være behov for at ændre dagpengeloven med en nærmere præcisering af, hvad et menneske kunne foretage sig, mens det havde ret til barseldagpenge. Siden da – fremgår det af bemærkningerne – har en socialministeriel arbejdsgruppe arbejdet med spørgsmålet, og det har altså udmøntet sig i dette udspil.

Et af forslagene er at give mulighed for at arbejde og deltage i erhvervsmæssig uddannelse. Det synes vi i SF er et fornuftigt skridt; men det er vigtigt, at lovgivningen fastholder den

ubetingede ret til at holde orlov. Hvis den snart herostratisk berømte kassedame bliver indkaldt til juleassistance i »sit« stormagasin, har hun så styrke til at sige nej? Derfor er det centralt for os, at ligebehandlingslovens rettligheder er søm- og nagelfaste, når dette lovforslag bliver vedtaget. Til gengæld vil jeg medgive, at de gældende regler er temmelig usmidige.

Forslaget er alt i alt et nyt skridt, og derfor er det også betryggende, at forslaget optages til revision om tre år, så der bliver mulighed for at konstatere, hvorledes ordningen har virket.

Et andet af formålene er – som jeg har læst forslaget – at skabe ligestilling mellem politikere og fagligt aktive. Dette er desværre ikke gennemført i forslaget. Ifølge den gældende lovs § 16, stk. 2, kan den sikrede varetage borgerligt ombud, når hensynet til barnet ikke taler imod det, hvorimod deltagelse i fagpolitisk arbejde indebærer nedsættelse eller bortfald af dagpenge for den eller de dage, hvor vedkommende er aktiv. Det giver for ansatte med fuld løn under barsel, hvor arbejdsgiveren jo får dagpengene, en forpligtelse til tilbagebetaling og for kvinder uden fuld løn tilsvarende problemer med kommunerne. Det virker som en lidt besværlig ordning og kan nok også give anledning til grænseproblemer.

Jeg tror, det administrativt ville være nemmere at parallelisere helt med borgerligt ombud. Det fastholdes nemlig på den måde, som det er formuleret på i forslaget, at det ikke er lige så fint at være fagligt aktiv, som det er at være f.eks. kommunalpolitiker. Derfor vil jeg gerne spørge ministeren, hvad argumenterne er for, at der ikke er foreslået reel ligestilling mellem borgerligt ombud og fagpolitiske aktiviteter.

Men når det er sagt, må jeg også på dette punkt medgive, at denne del af lovforslaget er bedre end gældende ret. Derfor vil SF under det kommende udvalgsarbejde arbejde på en forbedring på det sidstnævnte punkt og generelt have en positiv indstilling til det samlede forslag.

Steffen Kjærulff-Schmidt (FP):

Fremskridtspartiet kan ikke umiddelbart støtte lovforslaget, i alt fald ikke i den skikkelige, det har i øjeblikket.

[Steffen Kjærulff-Schmidt]

Lovforslaget vil bl.a. muliggøre, at de, der har barselorlov, som nævnt kan deltage i fagpolitisk arbejde i begrænset omfang i de første 14 uger af barselorloven og i ubegrænset omfang i de sidste 10 uger af barselorloven.

Det virker måske umiddelbart overraskende, at det skulle være muligt at deltage i fagpolitisk arbejde i ubegrænset omfang i de sidste 10 uger af dagpengeperioden, uden at det egentlig rokker alvorligt ved hele ordningen, en ordning, der jo tjener eller skal tjene forældrenes og barnets vel. En sådan ordning er vel ikke særlig nyttig, hvis den, der har orloven, udnytter denne til i ubegrænset omfang at deltage i fagpolitiske konferencer og agitationsarbejde, måske som rejsesekretær for en bestemt faglig eller politisk opfattelse eller andet.

Er det barselorlovsperioden, der er blevet for lang? Er det det, der er det reelle problem? Eller er fagpolitisk arbejde så lidt belastende for forældre og børn sammenlignet med andre former for arbejde, at det sagtens kan få lov til at passere i en stor del af orlovsperioden?

Og hvorfor trækker man netop det fagpolitiske arbejde frem foran så mange andre udmærkede aktiviteter, som mennesker kan beskæftige sig med både i den offentlige og i den private sektor, i fritidslivet og i arbejdstiden?

Der er mange spørgsmål, som vi synes skal belyses nærmere under udvalgsarbejdet.

Vi synes heller ikke, det virker overbevisende rigtigt eller enkelt at administrere, at en lønmodtager, der har barselorlov, i et vist omfang kan genoptage sit arbejde i orlovsperioden. Her må man igen spørge: Er orlovsperioden simpelt hen for lang, er de 24 uger for lang en orlov, når det nu siges, at ordningen egentlig godt kan gennembrydes ved, at man alligevel arbejder, selv om man har orlov?

Særlig urimeligt virker det, at man indfører den diskriminering af de selvstændige, som har været omtalt, ved ikke at lade reglerne gælde på samme måde for dem som for lønmodtagerne. Hvis lønmodtagere har behov for at bruge en del af deres barselorlov til at gå på arbejde eller til at deltage i fagpolitisk arbejde, jamen så har selvstændige et dertil fuldstændig svarende behov, og det er en udokumenteret påstand, at kontrolmulighederne skulle være for ringe.

Der er altså flere forhold, som må gås igennem. Vi har en del spørgsmål, som vi godt vil

have belyst nærmere – ikke her i dag, men under udvalgsarbejdet. Så vi ser frem til et interessant arbejde i Socialudvalget.

Dorit Myltoft (RV):

Efter at der i mange år har været arbejdet for retten til fornuftige vilkår for barselorlov, og hvor der med forældreorloven er givet yderligere muligheder for mere tid sammen med børnene, er det faktisk ikke så underligt, at der nu opstår et ønske om mere fleksibilitet i orlovsordningerne, så børnefamilierne både kan tilgodese familielivet og samtidig bevare en vis tilknytning til arbejdsmarkedet. Dette lovforslag åbner for mere individuelle og fleksible ordninger.

Det Radikale Venstre støtter lovforslaget.

Lysholm Christensen (KRF):

Det foreliggende lovforslag tager sigte på at gøre barselorloven mere fleksibel. Som påvist i et spørgsmål fra fru Lilli Gyldenkilde er der behov for at ændre dagpengeloven for at præcisere, hvad en person kan foretage sig i en periode med ret til barseldagpenge.

Vi er i Kristeligt Folkeparti enige i, at der er dette behov, og vi er også enige i de ændringer, der er foreslået i lovforslaget. Når der f.eks. foreslås indførelse af en ret til en vis genoptagelse af arbejdet i orlovsperioden uden bortfald af dagpenge i resten af perioden, synes vi, at det er en udmærket ting.

Også deltagelse i fagpolitisk arbejde i begrænset omfang kan vi støtte, således at man i de første 14 uger har en begrænset ret til det og i de sidste 10 uger en ubegrænset.

Man kan altid diskutere, om det er rimeligt at sætte grænsen dér, altså ved det fagpolitiske arbejde; der kunne jo også være andre aktiviteter, som det kunne være relevant at inddrage i lovgivningen.

Man kunne også inddrage de selvstændige, som det er blevet nævnt af andre ordførere; men for mig at se ville man komme ind i nogle afgrænsnings- og kontrolproblemer. Det skridt, man her tager, kan vi i hvert fald tilslutte os, og det finder vi er tilstrækkeligt på nuværende tidspunkt. Om man så skulle gå videre senere, kan man jo altid overveje; men vi støtter forslaget, som det foreligger.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Hr. Lysholm Christensen siger, at der ville

[Pia Christmas-Møller]

blive nogle særlige kontrolproblemer, hvis man gav selvstændige adgang til også at deltage i fagpolitisk arbejde og samtidig have mulighed for at få barseldagpenge.

Jeg vil gerne spørge, hvad det er for særlige kontrolproblemer, der er i den sammenhæng. Kan det ikke kontrolleres, om en selvstændig deltager i et bestyrelsesmøde, f.eks. i en lokal DA-forening, eller i DA's årsmøde eller i brancheforeningens årsmøde, på præcis samme måde som det kan kontrolleres for en lønmodtager, der deltager i SiD's kongres?

(Kort bemærkning).

Lysholm Christensen (KRF):

Det er jo ikke helt så enkelt at fastlægge og definere den selvstændiges arbejdstid, som det er at fastlægge og definere lønmodtagerens, og det er også et spørgsmål, om dette arbejde ligger i arbejdstiden eller uden for arbejdstiden. Det er dér, problemet ligger. Den selvstændige har jo på en anden måde mulighed for – i hvert fald i mange tilfælde – selv at fastlægge sin arbejdstid og dermed også at fastlægge de aktiviteter, som her er nævnt.

Socialministeren (Yvonne Herløv Andersen):

Jeg vil gerne takke for den overvejende positive modtagelse af lovforslaget og samtidig også sige, at jeg har forståelse for den bekymring, der blev rejst vedrørende skævdelingen mellem selvstændige og lønmodtagere, og jeg vil da anbefale, at man kigger særligt på dette under udvalgsbehandlingen.

Samtidig blev der også sagt om barselorloven, at den muligvis var blevet for lang, siden det skulle være muligt specielt at deltage i fagligt arbejde. Det tror jeg ikke. Jeg tror, problemet ligger i, at det ønske, der har været så stærkt, at lovforslaget er fremkommet, bunder i, at man har været nervøs for også at miste tilknytningen til det faglige arbejde, som jo foregår på arbejdspladsen. Det er en temmelig lang periode, og det er jo primært kvinder, det drejer sig om, så det tror jeg.

Men vedrørende bekymringen for en skævdeling synes jeg, man skal kigge på det for at se, om det er rigtigt, at der er så store problemer med hensyn til at kontrollere, hvem der deltager i hvad. Det kan vi da gøre.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op-hold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Anden næstformand (Grove):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Markedsudvalget (25/3 94):

Udtræder: Eva Kjer Hansen (V)
Ny stedf.: Mejdahl (V)

Det Energipolitiske Udvalg (25/3 94):

Udtræder: Christa Werge (S)
Nyt medl.: Henning Gjellerod (S)
Udtræder: Peter Christensen (S)
Nyt medl.: Martin Glerup (S)
Udtræder: Frederik Nørgaard (S)
Ny stedf.: Helen Beim (S)

Erhvervsudvalget (25/3 94):

Udtræder: Lise Rasmussen (S)
Ny stedf.: Poul Andersen (S)

Forskningsudvalget (25/3 94):

Udtræder: Lise Rasmussen (S)
Nyt medl.: Poul Andersen (S)

Kulturudvalget (25/3 94):

Udtræder: Christa Werge (S)
Ny stedf.: Henning Gjellerod (S)

Landbrugs- og Fiskeriudvalget (25/3 94):

Udtræder: Christa Werge (S)
Nyt medl.: Henning Gjellerod (S)

[Anden næstformand]

Miljø- og Planlægningsudvalget (25/3 94):

Udtræder: Peter Christensen (S)

Nyt medl.: Martin Glerup (S)

Markedsudvalget (30/3 94):

Udtræder: Mejdahl (V)

Ny stedf.: Eva Kjer Hansen (V)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 6. april 1994, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 17.15
